

nieuwsbrief

Jaargang 18 | nummer 2 | april 2013

in deze nieuwsbrief:

- *Paul Alexander ging op zoek naar het ware verhaal achter de zelfmoord van de Russische activist Aleksandr Dolmatov*
- *Verwoestende vooruitgang in Ethiopië*
- *XminY vrijwilliger Christina bezoekt Turkse volkskeuken*

Persoonlijke risico's

Redactie: Ruby van Leijenhorst
Tekst: Rutger van den Dool, Alex de Jong,
Willemeine van Leeuwen, Christina Lammer, Koen Meeuwssen
Vormgeving: Benjamin van Vianen | Concept en Vormgeving
Druk: Drukkerij De Raddraier

Sommige subsidie-aanvragen die binnenkomen bij XminY grijpen je persoonlijk erg aan. Je wordt geconfronteerd met de penibele situatie waarin aanvragende groepen zich bevinden en leest met welk lef ze desondanks willen strijden voor een betere wereld. Iedere keer is het fijn als je zulke groepen toch dat extra steuntje in de rug kunt geven.

Afgelopen najaar heb ik Aleksandr Dolmatov ontmoet bij zijn bezoek aan het XminY kantoor. Toen ik het verhaal hoorde over zijn arrestatie en vlucht uit Rusland, confronteerde mij dit opnieuw met de persoonlijke risico's die de strijd voor democratie met zich mee kan brengen. Vanuit XminY zou Paul Alexander contact houden met Aleksandr en kijken waar we konden helpen.

Enkele maanden later vernam ik dat Aleksandr zelfmoord gepleegd had. Het lijkt erop of de persoonlijke risico's en misère hem teveel geworden waren. Als hij jaren geleden niet politiek actief was geworden, had hij nu wellicht nog geleefd.

Na het overlijden van Aleksandr heeft Paul de nabestaanden en vrienden geholpen als chauffeur, tolk en gids. Solidariteit behoort immers niet te stoppen bij iemands dood. Ik ben trots dat er vrijwilligers bij XminY zijn die zich zo willen inzetten voor een correcte afwikkeling van zo'n enorm trieste gebeurtenis.

Rutger van den Dool, Rutger@xminy.nl

'De grote vraag is wat er zich de laatste vier dagen van zijn leven heeft afgespeeld'

Paul Alexander ging op zoek naar het ware verhaal achter de zelfmoord van de Russische activist Aleksandr Dolmatov

Aleksandr Dolmatov, Russisch activist en lid van oppositiebeweging Een Ander Rusland, vraagt in juli 2012 asiel aan in Nederland. Ondanks het hoger beroep dat zijn advocaat in januari 2013 tegen de afwijzing ervan instelt, wordt hij in Rotterdam in vreemdelingendetentie gezet. Een dag later wordt hij dood aangetroffen in zijn cel.

Niet alleen staatssecretaris Teeven stelt een onderzoek in naar de omstandigheden rond Dolmatovs dood. Ook Paul Alexander gaat met Dolmatovs vrienden de laatste stappen van de gevluchte activist na: wat is er nu echt gebeurd tijdens zijn verblijf in Nederland?

Kennismaking

'Ik kwam met Dolmatov in contact net na zijn asielaanvraag. We spraken af op het kantoor van XminY, ik hielp hem aan een asieladvocaat en kreeg zijn vluchtverhaal te horen,' vertelt Paul. 'Het viel me wel meteen op dat hij gesloten was en niet erg toeschietelijk. Naarmate de maanden verstrekten werd het contact met hem minder, totdat het helemaal stopte.'

Dood aangetroffen

'Ik kreeg bericht van Marq Wijngaarden, Dolmatovs advocaat, dat Dolmatov dood in zijn cel was aangetroffen. Ik heb dezelfde dag gebeld naar Dolmatovs moeder, die het vreselijke nieuws van journalisten had vernomen,' vertelt Paul. De advocaat faxte haar ook de afscheidsbrief van haar zoon. Een bizar feit is dat de Nederlandse autoriteiten pas dagen

later contact met haar zochten. Paul: 'Via de moeder kwam ik in contact met Dolmatovs vrienden en mede-activisten. Drie van hen kwamen naar Nederland om de repatriëring van Dolmatovs lichaam te regelen. Samen hebben we geprobeerd uit te zoeken wat er voor zijn dood gebeurd is.'

Laatste contact

De eerste dag, anderhalve week na Dolmatovs dood, leverde tot hun ongenoegen niet veel op. Ze mochten Dolmatov niet zien en ze kregen geen afspraak bij het asielzoekerscentrum. Ze gingen toch naar het AZC en kwamen daar in contact met een echtpaar uit de Kaukasus met wie Dolmatov in Nederland bevriend was geraakt. Paul: 'Zij waren de eersten die ons meer informatie over Dolmatov konden geven. Tevens bleken zij de laatste kennissen te zijn met wie hij voor zijn dood contact had.'

Blote voeten

Het echtpaar herinnert Dolmatov als een man die graag Nederlands wilde leren en vrijwilligerswerk deed in het bejaardenhuis. 'Aanvankelijk was er goed contact tussen hen, maar na een paar maanden keerde hij zich plotseling van hen af. Precies in de tijd dat hij ook contact met andere vrienden meed,' concludeert Paul. Op de zondag voor zijn dood zocht Dolmatov ze echter weer op. Dolmatov was uit z'n doen, volgens de vrienden uit het AZC, het had gesneeuwd, maar hij was op blote voeten. Hij schreeuwde dat hij een verrader was. Op Dolmatovs ver-

Aleksandr

Dolmatov

2001

Dolmatov sluit zich aan bij een politieke partij die in 2006 wordt verboden en wordt omgevormd tot Een Ander Rusland

2009

Wordt gearresteerd bij een art. 31-demonstratie die elke 31ste van een maand gehouden wordt. Artikel 31 van de Russische grondwet garandeert het recht op samenkomst.

2009

Wordt benaderd om voor de Russische geheime dienst te komen werken

Mei 2012

Wordt gearresteerd tijdens demonstratie tegen de inauguratie van Putin. Na zijn vrijlating slaapt hij niet meer thuis.

Juni 2012

Vlucht naar Nederland

Juli 2012

Vraagt asiel aan in Nederland, komt terecht in AZC's Gravendeel

11 jan 2013

Advocaat stelt Hoger Beroep in tegen afwijzing asielaanvraag

13 jan 2013

Politie pakt verwarde Dolmatov op en plaatst hem onder 'sociaal arrest'

14 jan 2013

Vreemdelingenpolitie geeft opdracht de woning van Dolmatov in AZC leeg te halen

16 jan 2013

Wordt overgeplaatst naar detentiecentrum Rotterdam

17 jan 2013

Wordt dood aangetroffen in zijn cel

Paul Alexander (*Haarlem, 1967*)
Studeerde Geschiedenis aan de UvA
met als specialisatie Rusland.

Als freelance journalist schrijft hij voor diverse dag- en weekbladen en maakt hij reportages in Rusland en Oost-Europa.

In 2010 verschijnt zijn boek
"De geschiedenis van mijn nieuwsgierigheid: wat ik niet wist van mijn joodse familie"
(Uitgeverij De Geus).
Sinds 2000 is Paul Ruslanddeskundige bij XminY.

zoek waarschuwden zijn vrienden de politie, omdat hij zei niet voor zichzelf in te kunnen staan.

Onherkenbaar

De tweede dag bezochten ze het ministerie van Justitie en Veiligheid, dat als verantwoordelijke voor het detentiecentrum een onderzoek naar Dolmatovs dood heeft ingesteld. Hoewel Paul en de Russen nauwelijks concrete informatie krijgen van het ministerie vanwege het lopende onderzoek, krijgen ze later op de dag wel het lichaam van Dolmatov te zien. 'Hij was haast onherkenbaar, omdat hij door ophanging om het leven is gekomen.'

Fouten

Op basis van details over Dolmatovs asielpcedure concludeert Paul dat er in de dagen voor Dolmatovs dood grote fouten zijn gemaakt. In december werd Dolmatovs asielaanvraag afgewezen. en binnen zes weken moest er Hoger Beroep worden aangetekend. Omdat Wijngaarden in de weken daarna geen contact kreeg met de Rus, besloot hij - bij hoge uitzondering - op eigen initiatief Hoger Beroep aan te tekenen. 'Dolmatov wist waarschijnlijk niet dat de procedure nog liep en dat hij nog steeds het recht had om in Nederland te verblijven,' vertelt Paul. 'Maar wat helemaal bizar is, is dat de vreemdelingenpolitie al voor Dolmatovs dood het bevel gaf om diens woning op het AZC leeg te halen. Waarom?'

Psychologisch onderzoek

De vraag die blijft is wat er zich heeft afgespeeld tussen het moment dat Dolmatov werd meegenomen door de politie en het moment dat hij dood werd aangetroffen in zijn cel. Na het psychologisch onderzoek de volgende dag werd vastgesteld dat het niet nodig was om Dolmatov nog verder in observatie te houden. 'Daarom is het vreemd dat hij in hechtenis werd gehouden en zelfs naar vreemdelingendetentie werd overgebracht. Waarom is er toen niet gezien dat hij legaal was? Hopelijk geven de uitkomsten van het onderzoek van het ministerie meer duidelijkheid,' verzucht Paul.

Draaiboek

Steeds vaker vluchten Russische politieke activisten naar Europa. 'Er moet dan ook beleid komen over hoe om te gaan met deze groep. Enerzijds erkent Nederland dat Rusland mensenrechten schendt, anderzijds leek de IND de vlucht van Dolmatov niet serieus te nemen. Volgens hen stond Dolmatov enkel een boete van 15 euro te wachten bij terugkomst in Rusland,' zegt Paul verdrietig.

Wachtend op meer antwoorden over Dolmatovs dood, werkt Paul ondertussen met andere politieke vluchtelingen uit Rusland aan een soort draaiboek voor toekomstige Russische asielzoekers. 'Het draaiboek zal deze groep mensen ondersteunen vanaf het moment dat ze besluiten om te vluchten en hopelijk situaties als die van Dolmatov kunnen voorkomen.'

Meer achtergrondinformatie kunt u vinden op www.xminy.nl.

Verwoestende vooruitgang in Ethiopië

Het ontbreekt de Ethiopische regering niet aan ambitie. Staatsbedrijf Sugar Corp is van plan tien nieuwe fabrieken en plantages te openen met als doel Ethiopië een van 's werelds grootste suikerexporteurs te maken.

Goedkoop

De regering is nu op zoek naar buitenlandse investeerders voor het plan. Een woordvoerder van het bedrijf verklaarde dat 'veel mensen informeren naar mogelijkheden om te investeren. Ze zijn op de hoogte van het potentieel van Ethiopië, hoe gunstig het klimaat en de bodem zijn en hoe goedkoop het land is'.

Dat het land zo goedkoop is, komt met name doordat de lokale bevolking zonder compensatie verjaagd dreigt te worden. In het betreffende gebied

leven nomadische veedrijvers die al generaties lang van nederzetting naar nederzetting trekken, afhankelijk van het weer en de aanwezigheid van water.

Aanpassen

'Deze mensen zullen zich moeten aanpassen,' zo verklaart Sugar Corp. Volgens de regering is er maar weinig verzet tegen de plannen en zal de lokale bevolking profijt hebben van de investeringen. Toch is het leger het gebied binnengetrokken en zijn er tientallen mensen opgepakt vanwege hun

verzet tegen de plannen.

Documentaire

Douglas Burji is een van de weinige leden van zijn gemeenschap die Engels spreekt en contacten heeft in het buitenland. Hij werkt als documentairemaker en komt op voor de rechten van zijn volk. Het komende jaar zal hij rondreizen in het gebied om de bedreigde levenswijze van de lokale bevolking vast te leggen.

Ethiopië € 2400,-

XminY steunde onlangs ook

€ 400,-

Film Brusselse
Wapenlobby

België

€ 800,-

Outdoor LGBT
Filmproject

Peru

€ 2066,-

Camera's Action
Toolkit

Palestina

€ 800,-

Kritische Media

Wit-Rusland

XminY vrijwilliger Christina bezoekt Turkse volkskeuken

Het hostel in Istanbul waarin ik verblijf, is gevestigd om de hoek van de gloednieuwe, drukke winkelstraat İstiklal Caddesi. De schone straat is niet alleen een teken van de verbeterde Turkse economie, maar ook het toonbeeld van een stedelijke ontwikkeling: gentrificatie. Wat eerder een goedkope achterstandswijk was, moet nu een buurt voor de hogere middeninkomens en veelverdieners worden.

Achterbuurt

De winkelstraat vormt een sterk contrast met de rest van de stad. Waar elders winkels, moskeën, cafés en woonhuizen zorgen voor een druk straatbeeld dat ook diep in de nacht niet tot rust komt, is het buurtje achter de winkelstraat opvallend rustig. Natuurlijk vind je ook hier cafés en winkels, maar als je verder de buurt inloopt kom je terecht in een achterbuurt van leegstaande huizen, vuil en armoede.

De wijk Tarlabasi en haar bewoners zijn aan hun lot overgelaten door het gemeentebestuur. Dit resulteert niet alleen in vervallen huizen maar ook in sociale problemen. In de wijk leven gevluchte Afrikanen, Koerden, Roma en – natuurlijk – Turken. Er is geen sprake van een vreedzame, multiculturele samenleving. Xenofobie is niet alleen een probleem tussen de Turken en migranten, maar ook onder de verschillende migrantengroepen zelf.

Samen koken

Midden in die buurt heeft een groep activisten een innovatief en moedig project opgezet: *Mutfak*. Mutfak – het Turkse woord voor keuken – heeft als doel om de verschillende migrantengroepen en wijkbewoners bij elkaar te brengen. De activisten willen een ontmoetingsplek creëren waar op 'neutrale' bodem kennis met elkaar kan worden gemaakt.

Als ik bij Mutfak langsga, zie ik kinderen en volwassenen van elke mogelijke afkomst druk bezig met het maken van tomatensaus. Na een warm welkom wordt het lastig zelf nog aan de slag te gaan met wat groenten. Er zijn zoveel mensen dat er nauwelijks nog plek is in de kleine kelder-ruimte die voor een symbolisch bedrag is gehuurd.

Succes

Later ga ik met Begum en Çağdaş, twee van de oprichters van Mutfak, naar een buurtcafé om in alle rust de ontwikkeling van het keukenproject te bespreken. Trots vertellen ze dat de keuken sinds de start in april 2012 druk bezocht wordt. Hun idee om onderling wantrouwen te bestrijden door de bevolkingsgroepen met elkaar in contact te brengen, is succesvol.

'Mutfak is dan wel klein,
maar het is van ons'

De ouders vertrouwen hen zonder aarzeling hun kinderen toe, 'die hangen dan tenminste niet rond op straat'.

Voor de kinderen is Mutfak een waardevolle plek. Naast de gratis lessen Engels, ontdekken ze spelenderwijs dat de vooroordelen over andere ethische groepen, die ze van thuis meekrijgen, onterecht zijn. Ook de migranten hebben baat bij Mutfak, al is de situatie voor hen een stuk ingewikkelder. Vaak is het financieel onmogelijk om de zaterdagmiddag op te offeren aan een vrijwilligersproject. Veel migranten uit andere wijken willen wel deelnemen aan Mutfak, maar hebben geen geld voor het openbaar vervoer.

Netwerk

Maar de migranten werken samen aan een netwerk. Ze willen een krant oprichten om hun lotgenoten in heel Istanbul te kunnen bereiken. Ook kan hopelijk een netwerk van advocaten worden opgebouwd om migranten te helpen met juridische procedures voor verblijfs- of werkvergunningen. Dit lijkt een beetje veel activiteit voor een plek, waar met moeite 30 mensen in passen. Begum ontkent dit niet: 'We weten nog niet hoe het verder gaat. Volgend jaar willen we kijken hoe ver we zijn gekomen. We hopen dat Mutfak de missing link wordt tussen migranten zelf, maar ook advocaten en anderen die hulp nodig hebben of hulp kunnen bieden. Mutfak is dan wel klein, maar het is van ons.'

XminY steunde Mutfak met € 2000,-

Oekraïne

€ 2000,-

'ASF kills your family'

De economie in Alchevsk, een stad in het oosten van de Oekraïne, is voor een groot deel afhankelijk van staalproductie. Maar de Alchevsk Steel Factory (ASF) pleegt met haar 100.000 ton afvalstoffen per jaar een grote aanslag op het milieu.

Verouderde machines

Met haar verouderde machines komt het bedrijf niet in de buurt van de huidige milieustandaarden. Als protest hiertegen heeft de organisatie Centre for European Initiatives of Luhansk region (CEIL) vorige maand een tentenkamp opgezet en organiseren zij demonstraties.

Giftige stoffen

CEIL krijgt steun van oppositieleden uit de gemeenteraad en zo'n duizend actieve inwoners uit Alchevsk. Sinds 2010 doet de actiegroep onderzoek naar de milieuproblemen in de stad. Zo onderzoeken zij bijvoorbeeld de aanwezigheid van giftige stoffen in het oppervlaktewater. Ondanks dat de milieuproblemen al meerdere keren zijn aangekaart, ondernemen het bedrijf en de lokale autoriteiten geen actie.

Actie

Met de demonstraties en het tentenkamp, dat naast de ASF is opgezet, willen de activisten de ASF dwingen om de productie zodanig te moderniseren dat deze voldoet aan de milieuwetgeving. Middels posters en folders met de titel 'ASF kills your family', wordt uitleg gegeven over de directe invloed die de milieuproblematiek op de inwoners heeft, maar ook hoe men zelf in actie kan komen.

Colombia

€ 3000,-

Boeren brengen wanpraktijken multinationals aan het licht

In 2011 steunde XminY een Colombiaanse organisatie van inheemse gemeenschappen met het opzetten van een communicatiesysteem. Op deze manier wist de organisatie, genaamd Asociación Indígena, informatie te bemachtigen over activiteiten van multinationals in de deelstaat Putumayo.

Ontwikkelingsagenda

In het groene zuiden van Colombia vormen mijnbouw, oliewinning en waterkrachtcentrales een enorme inkomstenbron voor bedrijven. De Colombiaanse regering zet de deur wagenwijd open voor buitenlandse investeringen. Maar de inheemse gemeenschappen worden niet betrokken bij de besluitvorming omtrent de toekomst van hun land, regio en de zogenaamde ontwikkelingsagenda.

Wegblokkades

De boeren zien hun voortbestaan gevaar lopen door vervuiling, landonteigeningen en oplopende spanningen. Om hun stem te laten horen organiseerden de boeren in 2012 verschillende wegblokkades. Dit leidde weliswaar tot een dialoog met de regering, maar vruchtbare uitkomsten bleven vooralsnog uit.

Documentaire

Begin 2013 steunde XminY de organisatie nogmaals met een bijdrage. Er zal een documentaire gemaakt worden over de gevolgen van de industrialisatie voor de inheemse gemeenschappen. De film moet vertoond gaan worden aan een groot publiek in met name de landen waar de multinationals vandaan komen. Met het verschijnen van de film zal een campagne worden opgezet om de problematiek in Putumayo aan de kaak te stellen.

Filipijnen

€ 3000,-

Solidariteit tegen uitbuiting door Filipijnse vliegmaatschappij

Pulpbanen in plaats van vaste contracten en voor sommigen gevangenisstraf; dit zijn de vooruitzichten voor honderden werknemers van Philippine Airlines (PAL).

Ontslag

Eind 2011 werden de werknemers ontslagen, omdat zij niet accepteerden dat hun contracten ontbonden zouden worden. Zij zouden vervolgens als flexwerkers tegen een lager loon hetzelfde werk moeten doen. De werknemers zouden dan ook geen lid kunnen blijven van hun vakbond, de Philippine Airlines Employees Association (PALEA).

Tentenkamp

Uit protest hebben de PALEA-leden een tentenkamp opgezet bij het PAL kantoor. Van daaruit organiseren ze betogingen en proberen ze via de rechtbank het massa-ontslag ongedaan te maken. Het is een ongelijke strijd, omdat het Filipijnse rechtssysteem op handen is van de elite. De eigenaar van PAL is een van de rijkste mannen van de Filipijnen. PAL heeft ondertussen PALEA-activisten aangeklaagd voor vernieling en geweldpleging en het tentenkamp is verschillende keren aangevallen door knokploegen.

Hoop

De protesten hebben geleid tot een sterk inkomensverlies voor PAL. De eigenaar heeft de maatschappij inmiddels van de hand gedaan en een groot deel van het bestuur is vervangen. Dat geeft hoop dat een compromis bereikbaar is. Voordat het echter zover is, zullen de PALEA-leden moeten blijven volharden in deze uitputtingsslag.